

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Namangan davlat universiteti rektori

A.K. Kirgizbayev

“ ” 2025 yil

IQTISODIYOT FAKULTETI

“YASHIL IQTISODIYOT VA BARQAROR BIZNES” KAFEDRASI

IKKINCHI OLIY TA‘LIMGA KIRISH IMTIHON

DASTURI VA BAHOLASH MEZONLARI

“Mutaxassislik” fani

60410100-Iqtisodiyot

Namangan – 2025 yil

Namangan davlat universiteti Kengashida ko‘rib chiqilgan va ma’qullagan. 2025-yil 26-iyundagi 13-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

B. Urinov

Namangan davlat universiteti Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes kafedrası mudiri, PhD

K. Sirojiddinov

Namangan davlat universiteti Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes kafedrası dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent.

Taqrizchilar:

O. Aripov

Namangan muhandislik-qurilish instituti Iqtisodiyot kafedrası mudiri, iqtisod fanlari doktori, professor.

D. Baymirzayev

Namangan davlat universiteti Menejment kafedrası mudiri, iqtisod fanlari bo'yicha falsafa doktori PhD, dotsent.

KIRISH

Iqtisodiyotda tarkibiy islohotlar va iqtisodiyotni modernizatsiyalashni yanada chuqurlashtirish, uning ko'lamini kengaytirish bilan bog'liq masalalarning nazariy va amaliy tomonlarini o'rganishda "Iqtisodiyot" fani muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, bugungi kunda hukm surayotgan iqtisodiy o'sish sharoitida iste'molchilar talabining o'zgarishi, real sektorda yaratilayotgan tovar va xizmatlar narxining shakllanishi, foydani maksimallashtirish, noaniqlik sharoitida qaror qabul qilish, shuningdek, narxga va boshqa omillarga bog'liq talab va taklif elastikligining mazmun mohiyati, davlatning bozorga aralashuvi, ya'ni tovarlarga minimal va maksimal narxlarni o'rnatish va uning oqibatlari bilan bog'liq tushunchalar, qarashlarni sababiy bog'liqliqda tizimli tahlil etishda "Iqtisodiyot" fani alohida o'rin tutadi.

Shuningdek, bugungi kunda ko'plab rivojlangan va jahon iqtisodiyotida yetakchi o'rin tutadigan mamlakatlar tajribasi shuni so'zsiz isbotlab bermokdaki, raqobatdoshlikka erishish va dunyo bozorlariga chiqish, birinchi navbatda iqtisodiyotni izchil isloh etish, tarkibiy jihatdan o'zgartirish va diversifikatsiya qilishni chuqurlashtirish, yuqori texnologiyalarga asoslangan yangi korxona va ishlab chiqarish tarmoqdarining jadal rivojlanishini ta'minlash, faoliyat ko'rsatayotgan quvvatlarni modernizatsiya qilish va texnik yangilash jarayonlarini tezlashtirish hisobidan amalga oshirilishi mumkin.

Mamlakatimiz iqtisodiyoti rivoji iqtisodiy qonuniyatlarning amal qilishi bilan bog'liq ko'zda tutilmagan omillarning, birlamchi ahamiyatga ega bo'lishi, talab va taklif o'rtasidagi nomutanosiblikning yuzaga chiqqanligi, iste'mol tovarlariga bo'lgan talabning pasayishi oqibatida xosilaviy bozorlar (mehnat bozori, qimmatli qog'ozlar bozori)ga ham jiddiy ta'sir ko'rsatayotganligi, aynan iqtisodiy tushunchalarni nazariy-amaliy o'rganish va tahlil etish lozimligini ko'rsatmoqda.

Iqtisodiy rivojlanishning qaysi modelini tanlanmasin mamlakat iqtisodiyotining jahon xo'jaligidagi mavqei va o'rni uning raqobatbardoshlik darajasi bilan belgilanadi. Bu o'rinda qishloq xo'jaligini rivojlantirish muammolarini ilmiy asosda hal eta oladigan ilmiy pedagogik kadrlarning o'rni va ishtiroki muhimdir.

Mamlakatimizda ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'yicha O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuniga asoslanib mutaxassislarining kasbiy mahoratini ko'tarish va malakali iqtisodchi kadrlarni xalqaro andozalar darajasida tayyorlashni taqozo etadi.

Asosiy qism

1-mavzu. Iqtisodiy mutaxassislik fanlarining predmeti, vazifalari va o'rganish usullari

Iqtisodiy mutaxassislik fanlarining predmeti. Iqtisodiy qonun, ularni amal qilishining o'ziga xos xususiyatlari. Fanlarning tarkibi. Iqtisodiy mutaxassislik fanlarining o'zaro bog'liqligi. Fanning vazifalari. Fanning predmeti va o'rganish usullari. Iqtisodiy tahlil. Induksiya va deduksiya. Pozitiv va normativ tahlil. Analiz va sintez. Iqtisodiy ekperiment. Qiyosiy tahlil. Statistik usullar. Tarixiy dialektika. Monografik tahlil. Taqqoslash usuli. Iqtisodiy matematik va boshqa usullar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi va O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 23 oktabrdagi PF-5853-sonli "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030 yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmonidan kelib chiqqan holda fanning vazifalari. 2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirish harakatlar strategiyasining beshta ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib korxona iqtisodiyoti va innovatsiyalarni boshqarish masalalarini o'rganish. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti ma'ruzasidan kelib chiqqan holda fanning maqsadi va vazifalari.

2-mavzu. Iqtisodiy integratsiyasining mazmuni va rivojlanish omillari.

Iqtisodiy integratsiyasi, uning mohiyati. Iqtisodiy integratsiyaning tarkibi (tuzilmasi). Ishlab chiqarish vositalari ishlab chiqaruvchi tarmoqlar agrosanoat majmuasining birinchi sohasi. Qishloq xo'jaligi agrosanoat majmuasining markaziy bo'g'ini. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tayyorlovchi, dastlabki va chuqur qayta ishlovchi hamda tayyor mahsulotlarni iste'molchilarga yetkazib beruvchi tarmoqlar. Ishlab chiqarish va ijtimoiy infratuzilma. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida agrosanoat majmuasining ishlab chiqarish va ijtimoiy infratuzilmasini rivojlantirish yo'llari. Agrosanoat majmuasining mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rni va ahamiyati. Agrosanoat majmuasini rivojlantirishning asosiy maqsadli muammolari. Agrosanoat majmuasi tarmoqlarini mutanosib rivojlantirish masalalari.

3-mavzu. Talab va taklif tahlili asoslari

Talab tushunchasi. Talab chizig'i. Talab funksiyasi. Bir omilli va ko'p omilli talab funksiyalari. Talabga ta'sir qiluvchi omillar. Talab miqdorining o'zgarishi. Talabning o'zgarishi. Talab va taklif. Taklif chizig'i. Taklif funksiyasi. Iste'molchilar talabining pasayishi va unga sabab bo'layotgan omillar. Bir omilli va ko'p omilli taklif funksiyalari. Taklifga ta'sir qiluvchi omillar. Taklif miqdorining o'zgarishi. Taklifning o'zgarishi. Talab va taklif qonunlari.

4-mavzu. Bozor muvozanati, maksimal va minimal narxlar

Muvozanatlik tushunchasi. Bozor muvozanati. Muvozanat narx. Muvozanat mahsulot miqdori. Muvozanat nuqta. Bozorning muvozanat holatini qayta tiklash xususiyati. Bozor muvozanatining o'zgarishi va unga ta'sir qiluvchi omillar.

Maksimal narx. Davlat tomonidan maksimal narxning o'rnatilishi. Bozorda tovar tanqisligi. Tanqislik sohasi. Norasmiy bozor va uning vujudga kelishi. Tovarning norasmiy bozordagi narxi. Minimal narx. Davlat tomonidan minimal narxning o'rnatilishi. Bozorda tovar ortiqchaligi va norasmiy bozor. Iste'molchi yutug'i va ishlab chiqaruvchi yutug'i. Tovar tanqisligi sohasi. Ortiqcha mahsulotni ifodalovchi soha. Minimal ish xaqi va uning oqibatlari taxlili.

5-mavzu. Talab va taklif elastikligi

Elastiklik tushunchasi. Elastiklik koeffitsienti. Talabni narxga ko'ra elastikligi. Talab va taklif funksiyasi uchun elastiklik koeffitsientini hisoblash. Yoysimon elastiklik. Elastik va elastik bo'lmagan talab. Absolyut elastik va absolyut elastik bo'lmagan talab. Talab elastikligiga ta'sir qiluvchi omillar. Talabning iste'molchi daromadiga ko'ra elastikligi. Kesishgan talab elastikligi koeffitsientini hisoblash. Normal tovarlar. Past kategoriyali, oliy kategoriyali va birlamchi ehtiyoj tovarlar. Taklif elastikligi. Engel chiziqlari. Elastiklik nazariyasining amalda qo'llanilishi. Sotuvchi daromadini talab elastikligiga ko'ra tahlil qilish. Soliq yukini kamaytirishga qaratilgan oqilona soliq siyosatining mazmun-mohiyati. Soliq yukini elastiklik nazariyasiga ko'ra taqsimlanishini tahlil qilish. Bozor sharoiti o'zgarishi oqibatlarini prognoz qilish va baholash.

6-mavzu. Iste'molchi tanlovi nazariyasi

Iste'mol nazariyasida ne'mat tushunchasi. Iste'molchi tanloviga ta'sir qiluvchi omillar. Naflik tushunchasi. Iste'molchi ehtiyojini qondirish darajasi. Naflik funksiyasi. Umumiy naflik, chekli naflik, chekli naflikning kamayishi qonuni. Befarqlik egri chizig'i. Befarqlik chiziqlari kartasi va uning xususiyatlari. Chekli almashtirish normasi. Byudjet chegarasi va uning o'zgarishi. Byudjet tenglamasi. Byudjet chizig'i. Byudjet chizig'i yotiqlik burchagi. Iste'molchi tanlovi masalasi. Naflikni maksimallashtirish. Iste'molchi tanlovi masalasi yechilishini grafik usulda tahlil qilish. Iste'molchi muvozanati. Iste'molchilarning muvozanatlik shartlari.

7-mavzu. Daromad samarasi va almashtirish samarasi

«Daromad-iste'mol» chizig'i va uning xususiyatlari. Normal va past kategoriyali tovarlar uchun Engel chiziqlari. «Narx-iste'mol» chizig'i va Narx-iste'mol» chizig'iga ko'ra talab chizig'ini aniqlash. Normal va Giffen tovarlari uchun daromad va almashtirish samarasi, umumiy samara. Past kategoriyali tovarlar uchun daromad samarasi va almashtirish samarasi. Almashtirish samarasini va daromad samarasini amalda qo'llash. Bozor talabi va talablarni qo'shish.

8-mavzu. Bozor va tavakkalchilik

Noaniqlik va tavakkalchilik. Ehtimol tushunchasi. Ehtimolning turlari. Noaniqlik sharoitida tanlash. Tavakkalchilikni vujudga kelishi sabablari. Tavakkalchilik o'lchovi. Kutiladigan miqdor. Chetlanish. Tavakkalchilikka bo'lgan munosabat. Tavakkalchilikka moyillik. Tavakkalchilikka moyil bo'lmagan holat. Tavakkalchilikka befarqlik. Tavakkalchilikni pasaytirish yo'llari. Korxonalarning faoliyat sohalarini va ishlab chiqaradigan mahsulotlar turini

kengaytirish (diversifikatsiyasi). Tavakkalchilikni pasaytirishda diversifikatsiyaning o'рни va ahamiyati. Sug'urta qilish. Tavakkalchilikni qo'shish. Tavakkalchilikni taqsimlash. Asimmetrik axborotlashgan bozor. Mahsulot sifati noaniqligi. Ma'naviy tavakkalchilik. Bozordagi asimmetrik axborotlarni yo'qotish yo'llari. Bozor signallari. Auksionlar. Olib sotarlik va uni iqtisodiyotdagi o'рни. Fyucherslar. Opsion va xedjirlashtirish. Investitsiya va tavakkalchilik. Tavakkalchilik aktivlariga bo'lgan talab. Aktivlar tushunchasi va ulardan olinadigan foyda. Tavakkalchilik va foydaning o'zaro aloqasi. Iqtisodiyotni diversifikatsiyalash sharoitida mablag' egasining o'z mablag'ini sarflash yo'nalishini tanlash muammosi.

9-mavzu. Ishlab chiqarish nazariyasi

Ishlab chiqarish jarayoni. Ishlab chiqarish texnologiyasi. Ishlab chiqarish omillari va ularning turlari. Ishlab chiqarish funksiyasi, bir omilli va ko'p omilli ishlab chiqarish funksiyalari. Izokvanta tushunchasi. Izokvantalar kartasi va uning xususiyatlari. Izokvantaning yotiqqligi burchagi. Qisqa va uzoq muddatlardagi ishlab chiqarish. O'zgaruvchan omilning yalpi, o'rtacha, chekli mahsulotlari va ular o'rtasidagi bog'liqlik. Kapitalning chekli mahsuloti. Mehnatning chekli mahsuloti. Etakchi tarmoq va sohalarida mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirishning asosiy yo'llari. Ishlab chiqarish omillarining chekli mahsuldorligini kamayish qonuni. Ishlab chiqarish omillarining o'zaro almashuvi. Chekli texnologik almashtirish normasi. Izokosta tushunchasi. Izokosta tenglamasi. Ishlab chiqarish omillari cheklangan sharoitda mahsulot ishlab chiqarishni maksimallashtirish masalasining qo'yilishi. Maksimallashtirish masalasini grafik usuldagi echimi va optimallik sharti. Ishlab chiqaruvchi muvozanati.

10-mavzu. Ishlab chiqarish harajatlari

Korxonaning qisqa muddatli va uzoq muddatli oraliqdagi faoliyati. Xarajatlar to'g'risida tushuncha. Boy berilgan imkoniyatlar va alternativ xarajatlar. Qaytarilmaydigan xarajatlar. Iqtisodiy xarajatlar, buxgalteriya xarajatlari. Ichki va tashqi xarajatlar. Iqtisodiy foyda va normal foyda. Yalpi xarajatlar. O'zgaruvchan va o'zgarmas xarajatlar. O'rtacha xarajatlar. Chekli xarajatlar. Ishlab chiqarish xarajatlari chiziqlari. Uzoq va qisqa muddatlardagi xarajatlar grafiklari. Qisqa va uzoq muddatdagi xarajatlarning o'zaro bog'liqligi. Ishlab chiqarish xarajatlarini hisoblash, O'rtacha ishlab chiqarish va chekli xarajatlar grafiklarining o'zaro joylashuvi. Ishlab chiqarish xarajatlari funksiyasi va uning xususiyati. Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida ishlab chiqarish xarajatlarini pasaytirish yo'llari.

11-mavzu. Mehnat bozori va korxonalarda mehnat resurslaridan foydalanish
Bozor munosabatlari va mehnat resurslaridan foydalanish ko'rsatkichlari. Respublikada mehnatga layoqatli aholining ish bilan bandligini ta'minlash va uning ko'lamini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar. Yollanma ishchilarning optimal sonini aniqlash. Mehnatning chekli mahsuloti. Mehnatning chekli daromadliligi. Mehnat qaytimi. Mehnat sig'imi. Mehnat samaradorligi. Mehnat unumdorligining kamayish qonuni. Mehnat resurslariga bo'lgan talab.

Mehnat resurslari taklifi. Raqobatlashgan mehnat bozori va mehnat bozori muvozanati. Mehnat qilish va dam olish o'rtasidagi bog'liqlik. Ish haqi o'sishining dam olish vaqti bilan ishlash vaqti o'rtasidagi nisbatga ta'siri. Mehnat bozorida monopsoniya bo'lgan hol. Ish haqi minimumi. Minimal ish haqi va muvozanat ish haqi o'rtasidagi farqlar va ularning oqibatlari. Mehnat bozoriga kasaba uyushmalarining ta'siri. Ish haqi stavkalarining tabaqalashuvi. Iqtisodiy renta. Korxonada mehnatni tashkil etishning ilg'or shakllari. Ish haqi va mehnat unumdorligi. Aholi daromadlari. Daromadlarni tabaqalanishi. Aholi daromadlari tabaqalanishini Djin koeffitsienti bo'yicha baholash.

12-mavzu. Kapital qo'yilmalar va kapital bozori

Asosiy va aylanma kapital mablag'lar. Ssuda foizi. Loyiha tushunchasi. Mamlakatni modernizatsiya qilishda investitsiyalar va ularning ahamiyati. Yalpi investitsiyalash. Investitsiyani qoplash. Sof investitsiya tushunchasi. Chekli sof qoplash. Chekli ichki qoplash. Chekli qoplash normasi koeffitsienti. Uzoq muddatli oraliqdagi investitsiya. Jamg'arma va vaqt bo'yicha chekli tanlash normasi. Qiymatni diskontlash. Investitsiyani hisoblashdagi diskonlangan qiymat. Investitsiyaga talab. Investitsiyaga inflyasiyaning ta'siri. Asosiy fondlarning joriy xarajatlarini va istiqboldagi daromadini baholash. Hududiy investitsiya dasturlariga kirgan loyihalar va ularni moliyalashtirish manbalari. Ziyon miqdorini aniqlash. Ichki va tashqi investitsiya. Korxonaning investitsiya sohasidagi qaror qabul qilish mezonlari. Investitsiya samaradorligi. Obligatsiya qiymati va undan keladigan daromad. Muddatsiz obligatsiya. Er bozori, er taklifi, er rentasi. Absolyut renta. Differensial renta. Er narxi.

13-mavzu. Asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar

Milliy iqtisodiyotni tahlil qilishda qo'llaniladigan ko'rsatkichlar tizimi., Milliy hisoblar tizimining asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichi sifatida Yalpi ichki maxsulot (YAIM) ko'rsatkichining mohiyati. Iqtisodiy hudud. Rezident. Oraliq hamda yakuniy tovarlar va xizmatlar. Bozor baholari. YAIMni hisoblashning ishlab chiqarish usuli. Qo'shilgan qiymat, bir qiymatni ikki bor hisobga olishni istisno etish. YAIMni harajatlar bo'yicha hisoblash. Shaxsiy iste'mol harajatlari. Yalpi investitsiyalar. Tovarlar va xizmatlarning davlat haridi. Sof eksport. O'zbekiston Respublikasida YAIMning ishlab chiqarish hamda yakuniy iste'molga ko'ra tarkibi. YAIMni daromadlar bo'yicha hisoblash. Boshlang'ich daromadlarning taqsimlanishi va qayta taqsimlanishi. Yalpi milliy daromad. Sof ichki maxsulot. Sof milliy daromad. Shaxsiy daromad. Shaxsiy tasarrufdagi daromad. Iste'mol. Jamg'arish. Yalpi milliy tasarrufdagi daromad. Asosiy makroiqtisodiy ayniyatlar. Daromadlar va harajatlar tengligi. Investitsiyalar va jamg'armalar tengligi. Xususiylar, davlat va tashqi dunyo jamg'armalari. Nominal va real YAIM. Baholar indekslari. YAIM deflyatori (Paashe indeksi). Iste'mol narxlari indeksi (INI). Fisher indeksi. YAIMni hisoblash usullarini takomillashtirish zaruriyati va yo'nalishlari.

14-mavzu. Iqtisodiy tebranishlar. Ishsizlik

Iqtisodiy davrlarning mohiyati. Iqtisodiy tebranishlarning sabablari: Ilmiy texnika taraqqiyoti. Siyosiy hodisalar. Jahon bozorida energoresurslar narxlarining o'zgarishi. Tabiat xodisalar. Talab va taklif o'rtasidagi nisbat. Yalpi xarajatlardagi o'zgarishlar. Iqtisodiy davrlarning bosqichlari va ularning tavsifi. Iqtisodiy tebranishlarning turli tarmoqlarga ta'siri. Iqtisodiy tebranishlarning hozirgi kundagi xususiyatlari. Moliyaviy-iqtisodiy inqirozlar. Iqtisodiy tebranishlarga bozorlardagi monopol tuzilmalar, davlatning taribga soluvchilik roli, ilmiy texnika taraqqiyoti va ishlab chiqarishni baynalminallashuvi ta'siri.

Ishsizlik tushunchasi. Ish bilan bandlar va ishsizlar. Ishsizlikning neoklassik va keynscha konsepsiyalari. A.Piguning neoklassik konsepsiyasi. Real ish haqi, ish kuchi taklifi va unga talab. Ishsizlikning keynscha konsepsiyasi. Majburiy ishsizlik. Bandlilik mul'tiplikatori. Ishsizlik turlari va ish bilan to'la bandlik. Ishsizlikning haqiqiy va tabiiy darajasi. Potensial va haqiqiy YAIM. Ishsizlikning iqtisodiy oqibatlari. Oukun qonuni. Ishsizlikning ijtimoiy oqibatlari.

O'zbekiston Respublikasida yangi ish o'rinlar yaratish va aholining ish bilan bandligini ta'minlash siyosatining xususiyatlari va yo'nalishlari.

15-mavzu. Inflyasiya va inflyasiyaga qarshi siyosat

Inflyasiya: mohiyati, hisoblanishi va turlari. Inflyasiya darajasi. Inflyasiyani miqdoran o'lchash. Narxlarning barqaror o'sishi sharoitida inflyasiya darajasi. Inflyasiyaning sabablari, pulning miqdoriy nazariyasi. Pul massasining ko'payishi. Pulning aylanish tezligi ortishi. Mahsulot ishlab chiqarish xajmlarining pasayishi. Iqtisodiyotdagi monopolizm darajasi. Davlat harajatlari. Inflyatsion soliq. Inflyasiyaning sur'atlariga ko'ra turlari. Talab inflyasiyasi: mohiyati va modeli. Inflyasion kutish. Inflyasiyaning kritik nuqtasi. Harajatlar inflyasiyasi: mohiyati va modeli. Firmalar monopolizmi va kasaba uyushmalari monopolizmi. Xomashyo va energiya baholarining o'sishi. Talab va taklif inflyasiyasining qo'shilish modeli. Inflyatsion spiral. Ochiq va bosib turilgan inflyasiya. Bozor mexanizmi deformatsiyasi. Baho signallarining buzilishi.

Kutilgan va kutilmagan inflyasiya. Inflyasiya va foiz stavkalari. Fisher samarasi. Inflyasiyaning ijtimoiy oqibatlari. Inflyasiya va ishsizlik. Fillips egri chizigi. Inflyasiya sur'ati va ishsizlik darajasi o'rtasidagi optimal mutanosiblik. Inflyasiyaga qarshi siyosatning mohiyati, vositalari. "Karaxt qilib davolash" va gradualizm. Adaptatsiya siyosati. Inflyasiyaga qarshi siyosatning monetaristik yo'nalishi. Daromadlar va narxlarni tartibga solish siyosati. O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotidagi inflyasiya jarayonlari va antiinflyasiya siyosati xususiyatlari

16-mavzu. Yalpi talab - yalpi taklif modeli

Yalpi talab tushunchasi. AD egri chizig'i. Baho omillari. Foiz stavkasi samarasi. Boylik samarasi va import haridlari samarasi. AD egri chizigi traektoriyasi. Pulning mikdoriy nazariyasi. Baholar darajasi va yalpi talab o'rtasidagi teskari bog'liklik. Bahodan boshqa omillarning yalpi talabga ta'siri. Iste'mol xarajatlaridagi, investitsiya harajatlaridagi, davlat harajatlaridagi va sof

eksportdagi o'zgarishlar. Yalpi taklif tushunchasi va egri chizig'i. Resurslar bahosining o'zgarishi. Unumdorlikning o'zgarishi. Soliqlarning o'zgarishi. Yalpi taklifdagi o'zgarishlar. Yalpi taklifning klassik modeli. Nominal kattaliklarning o'zgaruvchanligi. Real kattaliklarning qat'iyligi. AS egri chizig'ining vertikalligi. AS egri chizig'ining ishlab chiqarish omillari va texnologiyalar ta'sirida siljishi. Yalpi taklifning keynscha modeli. Nominal kattaliklarning nisbatan qat'iyligi. Real kattaliklarning nisbatan o'zgaruvchanligi. Yalpi talab ta'sirida yalpi taklif egri chizig'idagi siljishlar. Baholarning muvozanatli darajasi. Ishlab chiqarishning muvozanatli hajmi. Umumiy muvozanat tushunchasi. Valrasning umumiy muvozanat tenglamasi. AD-AS modelida muvozanatning ta'minlanishi mexanizmi. Talab shoklari. Taklif shoklari. Yalpi taklif o'zgarishining oqibatlari. Barqarorlashtirish siyosati. Pul taklifi va davlat harajatlarining o'zgartirilishi.

17-mavzu. Iste'mol, jamg'arish va investitsiya

Yalpi talab komponentlari orasida iste'molning o'rni. Iste'mol funksiyasining algebraik va grafik ko'rinishi. "Asosiy psixologik qonun". Avtonom iste'mol. Daromad (shaxsiy tasarrufdagi daromad) va iste'mol o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik. Jamg'arish funksiyasi va grafigi. Foiz stavkasi va jamg'arish. Xususiylar, davlat va tashqi dunyo jamg'armalari. Iste'molga (ARS) va jamg'arishga o'rtacha moyillik (APS). Iste'molga (MPC) hamda jamg'arishga (MPS) chegaraviy moyillik. O'zbekiston Respublikasida iste'mol va jamg'arish jarayonlari xususiyatlari.

Investitsiya tovarlariga talabning yalpi talabdagi o'rni. Avtonom investitsiyalar. Foiz stavkasi. Kutilayotgan sof foyda normasi. Tobin koeffitsienti. Investitsiyalarga talab funksiyasi. Investitsiyalar dinamikasini belgilovchi boshqa omillar. Akselerator modeli. To'liq investitsiya funksiyasi. Investitsiyalashga chegaraviy moyillik. Investitsiyalarning beqarorligini belgilovchi omillar. O'zbekiston Respublikasi investitsiya siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.

18-mavzu. Keynsning tovarlar va xizmatlar bozorida makroiqtisodiy muvozanat modeli

Klassik makroiqtisodiy muvozanat nazariyasi tanqidi. Keynsning makroiqtisodiy muvozanat nazariyasi. Bozor mexanizmi tomonidan yalpi talab va yalpi taklif muvozanati ta'minlanishining doimiy emasligi. "Investitsiya - jamg'arish" modeli. Investitsiyalash va jamg'arish rejalarining turlicha ekanligi.

"Daromadlar - harajatlarni" modeli - Keyns xochi. Xaqiqiy va rejalashtirilgan harajatlarni. Modelni tuzishdagi asosiy shartlar. Sof eksport funksiyasi. Importga chegaraviy moyillik. Modelda makroiqtisodiy muvozanatga erishish mexanizmi. To'var moddiy zahiralarining rejalashtirilmagan o'zgarishlari. Haqiqiy investitsiyalar va rejalashtirilgan investitsiyalar tengligi. Zaxiralarning o'zgarishi. Avtonom harajatlarni dinamikasi va uning ta'sirida muvozanatli YAIM xajmining o'zgarishi. Mul'tiplikator samarasi. Avtonom harajatlarni mul'tiplikatsiyasi mexanizmi. Iste'molga chegaraviy moyillik va mul'tiplikatsiya samarasi. Mul'tiplikator formulasi. Retsession va inflyatsion uzilish.

19-mavzu. Davlat byudjeti, soliqlar va davlat qarzi

Davlat byudjetining mohiyati, tarkibi va funksiyalari. Daromadlarni qayta taqsimlash. Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish va ragbatlantirish. Fan-texnika taraqqiyotini rag'batlantirish. Ijtimoiy siyosatni moliyaviy ta'minlash. Pul mablag'larining markazlashgan fondlarini tashkil etish va foydalanilishi ustidan nazorat. Davlat byudjeti daromadi. Davlat nobyudjet jamg'armalari. Konsolidatsiyalashgan byudjet. Soliqlar. Soliqlarning turlari, funksiyalari. Davlat byudjeti daromadlarining soliqlar turlari bo'yicha tarkibi. Soliq siyosati. Soliqqa tortish mezonlari. Adolatlilik. Samaradorlilik. To'lovga kodirlilik. Soliq yuki. Laffer egri chizig'i. Chegaraviy soliq stavkasi. Davlat byudjeti harajatlari. Davlatning iqtisodiyotda ishtiroki darajasi. Vagner qonuni.

Ne'matlarni iste'mol qilish jarayonidagi tashqi samaralar. Ijobiy va salbiy samaralar. Byudjet taqchilligi. O'zbekiston Respublikasi davlat byudjetining daromadlari va harajatlari tarkibi

20-mavzu. Byudjet-soliq siyosati

Byudjet-soliq (fiskal) siyosati: mohiyati, maqsadlari, vositalari. Rag'batlantiruvchi va cheklovchi fiskal siyosat. Yopiq va ochiq iqtisodiyotda davlat harajatlari mul'tiplikatori. Soliq mul'tiplikatsiyasi mexanizmi. Soliq mul'tiplikatori. Balanslashgan byudjet mul'tiplikatori. Soliqlarni kamaytirilishi samarasi va davlat harajatlarini oshirilishi samarasi. Diskret fiskal siyosat. Davlat byudjeti taqchilligi va profitsiti. Nodiskret fiskal siyosat. Avtomatik barqarorlashtirgichlar. Progressiv soliq tizimi. Davlat transfertlari tizimi. Davriy taqchillik va davriy profitsit. Davlat byudjetining tarkibiy taqchilligi. Tarkibiy profitsit. Taqchillikni moliyalash usullari. Taqchillikni monetlashtirish va Oliver-Tanzi samarasi. Davlat obligatsiyalarini chiqarish va siqib chiqish samarasi. O'zbekiston Respublikasi byudjet-soliq- siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.

21-mavzu. Pul bozorida muvozanat

Pul tushunchasi va funksiyalari. Pul agregatlari: M1, M2, M3, L, "kvazi pullar". Pulga talabga monetarcha yondoshuv. Fisher va Kembrij tenglamalari. Pulning aylanish tezligi. Baholar darajasi, real YAIM xajmi va pulga talab. Pulga bo'lgan real talab. "Pul mablag'larining real zahirasi". Pulga talabning keynscha nazariyasi - likvidlilikni afzal ko'rish nazariyasi. Bitimlar uchun, ehtiyotkorlik shartiga ko'ra va mulk sifatida pulga (spekulyativ) talab. Pulni saqlashning muqobil qiymati. Pulga spekulyativ talab va qimmatli qog'ozlar daromadlilik darajasi o'rtasidagi teskari bog'liqlik. Pulga talab funksiyasi. Pulga talab egri chizig'i grafigi. Fisher samarasi. Nominal foiz stavkasi va pulga talab. Pulga talabga portfelli yondoshuv. Aktivlar portfelinin tarkibi, unda naqd pulning ulushi. Jamg'arilgan boylik xajmi va pulga talab.

Pul taklifi. Naqd pullar va depozitlar. Tijorat banklari tomonidan "pul massasining yaratilishi". Kredit mul'tiplikatsiyasi. Depozitlarni majburiy zahiralar normasi. Majburiy va ortiqcha zahiralar. Bank mul'tiplikatori. Pul taklifining qisqartirilgan modeli. Pullarning depozitlardan naqd pullarga oqib o'tishi, deponentlash koeffitsienti. Pul bazasi. Pul mul'tiplikatori. Pul taklifining

kengaytirilgan modeli. Markaziy Bank tomonidan pul taklifini nazorat qilish va tartibga solish vositalari. Baholar darajasi qayd qilingan va daromadlarning belgilangan darajasi sharoitida pul bozorida qisqa muddati muvozanat. Foiz stavkasi va pul massasining muvozanatli darajalari o'zgarishiga daromadlar darajasi va pul taklifi o'zgarishining ta'siri. Pulning likvidliligi egri chizig'i (LM)-Xansen modeli. Keynscha pul siyosatining mohiyati. Likvidlilik tuzog'i. Likvidlilik tuzog'i sharoitida pul siyosatining samarasizligi. Pul bozorida uzoq muddatli muvozanat.

22-mavzu. Pul-kredit siyosati

Bank tizimining tarkibi. Markaziy bank va tijorat banklarining funksiyalari. Banklarning asosiy operatsiyalari va bozor iqtisodiyotidagi roli. Pul-kredit siyosatining mohiyati, pirovard maqsadlari va oraliq mo'ljallar. Majburiy zahira normasi. Hisob stavkasi (qayta moliyalash stavkasi). Ochiq bozordagi operatsiyalar. Qayta sotib olish to'g'risida kelishuv (REPO). Qat'iy va yumshoq pul kredit siyosati. Pul kredit siyosatining ta'sirini ishlab chiqarish xajmiga yetkazish mexanizmi. Yetkazish mexanizmidagi buzilishlarning sabablari va oqibatlari. YAIMning o'sishi va pul-kredit siyosati. Pul-kredit siyosatining ko'zda tutilmagan salbiy samaralari. Pul-kredit va byudjet-soliq siyosatini muvofiqlashtirish muammolari, siqib chiqarish samarasi. O'zbekiston Respublikasida bank tizimi barqarorligini oshirish va pul-kredit siyosatini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari.

23-mavzu. IS-LM modelining shakllanishi va tadbiqi

Xiks-Xansen modelining mohiyati. Tovarlar va xizmatlar hamda pul bozorlaridagi muvozanatni umumlashtiruvchi model. Modelning tenglamalari va asosiy o'zgaruvchilari. Ekzogen va endogen o'zgaruvchilar. Empirik koeffitsientlar. Tovarlar va xizmatlar bozoridagi muvozanat. IS egri chizig'i. IS egri chizig'ining daromadlar o'qiga nisbatan yotiqqligi va tikligi. IS egri chizig'ining tenglamasi. IS egri chizig'ining surilishlarini belgilovchi omillar.

Pul bozoridagi muvozanat. LM egri chizig'i. Egri chiziqning daromad o'qiga nisbatan yotiqqligi va tikligi. LM egri chizig'ining tenglamasi. LM egri chizig'ining gorizontaal, ko'tarilib boruvchi va vertikal kesimlarida mul'tiplikator samarasi. Daromadlar, pulga talab va foiz stavkasi. LM egri chizig'ining algebrik natijasi. LM egri chizig'i siljishlari. IS-LM modelidagi muvozanat. Tovar va pul bozoridagi muvozanat. Baholar darajasi pasayishi natijasida ikki bozor tizimida muvozanatning o'zgarishi. IS-LM modelida byudjet soliq siyosati. Davlat harajatlari va soliq stavkalarining o'zgartirilishi. Siqib chiqarish samarasi va byudjet soliq siyosati samaradorligi. IS-LM modelida pul-kredit siyosati. Pul-kredit siyosatining samaradorligi. Likvidlilik tuzog'i. Investitsiya tuzog'i. Baholar o'zgarishi sharoitida rag'batlantiruvchi fiskal va pul-kredit siyosati. Modelda qisqa muddatli va uzoq muddatli muvozanat.

24-mavzu. Iqtisodiy o'sish: umumiy tavsifi, neokeynscha va neoklassik modellari

Iqtisodiy o'sish tushunchasi, ahamiyati. Ishlab chiqarish imkoniyatlari egri chizig'i. Ishlab chiqarishning potensial hajmi dinamikasi. Iqtisodiy o'sishning o'lchanishi, real YAIM va aholi jon boshiga to'g'ri keladigan real YAIM dinamikasi. Ekstensiv va intensiv iqtisodiy o'sish. Ekstensiv o'sishning resurs, texnologik va ekologik cheklovlari. Iqtisodiy o'sishning taklif, talab va taqsimot omillari. Ishlab chiqarishning moddiy-ashyoviy omillari. Mehnat unumdorligini oshiruvchi omillar. Iqtisodiy o'sish modellarining mohiyati va ahamiyati. Iqtisodiy o'sishning neokeynscha modellarining o'ziga xos xususiyatlari, kapitalning chegaraviy unumdorligining doimiyliigi, ishlab chiqarish omillarining substitut emasligi. E.Domar modeli. Investitsiyalar - talab omili. Akselerator prinsipi. Investitsiyalar- taklif omili. Talab tenglamasi. Taklif tenglamasi. Kapital unumdorligi. Mul'tiplikator. Talab va taklif muvozanati tenglamasi. R.Xarrod modeli. Ishlab chiqarish va investitsiya xajmlari o'rtasidagi bog'liqlik modeli. Haqiqiy, kafolatlangan va tabiiy o'sish sur'atlari. To'liq bandlik sharoitida barqaror o'sish formulasi. O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy o'sish sur'atlari va omillari.

Noklassiklar tomonidan iqtisodiy o'sishning keynscha - nazariyasi tanqidi. Kapitalning chegaraviy unumdorligi va ishlab chiqarish omillari nisbatining o'zgarishi. Robert Solou modeli, modelda yalpi taklif funksiyasi. Kobb-Duglasning ishlab chiqarish funksiyasi. Mehnat va kapital xajmlari hamda unumdorligi. Modelda yalpi talabning o'sishi. Kapital jamg'arish. kapitalning chiqib ketishi. Mehnatning kapital bilan qurollanganligi darajasi. Jamg'arish normasi. Aholi sonining o'sishi. R.Solou modelida texnik taraqqiyot va kapital bilan qurollanganlikning barqaror darajasi. Jamg'arish normasi va E. Felpsning "oltin qoida"si. Jamg'arish normasini o'zgartirish siyosati. Texnik taraqqiyotni rag'batlantirish. A.Lyuisning iqtisodiy o'sish modeli. Agrar va sanoat sektori. Mehnat resurslarini qishloq xo'jaligidan sanoatga qayta taqsimlash. Modelning qo'llanishi imkoniyatlari.

25-mavzu. Xalqaro savdo nazariyalari. Tashqi savdo siyosati

Xalqaro savdoning zarurligi va ko'rinishlari. Jahon iqtisodiyotida xalqaro savdo ko'lamlarining ortib borishi. A.Smitning mutlaq ustunlik nazariyasi. Mutlaq harajatlardagi farq. Tashqi savdodan yutuq. D.Rikardoning nisbiy ustunlik nazariyasi. Turli tovarlarni ishlab chiqarish harajatlari o'rtasidagi nisbat. Ishlab chiqarish harajatlari va o'rni almashtirish harajatlari doimiyliigi shartlari. Ishlab chiqarish imkoniyatlari egri chiziqdari. To'liq ixtisoslashish. O'rin almashtirish harajatlarning ortib borishi. Qisman ixtisoslashishdan maksimal manfaat ko'rish. Xeksher-Olin nazariyasi. Ishlab chiqarishning ortiqcha va taqchil omillari. Mamlakatda va tashqi davlatlarda omillar o'rtasidagi nisbat darajasi. "Leont'ev paradoksi (taajjubi)". M.Porter nazariyasi, raqobat ustunligini belgilovchi omillar. Jahon bozorida talab va taklif. Muvozanatli baho. Manfaatlarning taqsimlanishi.

Tashqi savdo siyosati: mohiyati va maqsadlari, usullari. Tarif va notarif

usullari. Import tariflari. Tariflarning baholar darajasi, iste'molchilar va ishlab chiqaruvchilarga ta'siri. Davlat ko'rgan yutuq. Milliy farovonlikning sof yo'qotilishi. Ta'riflarni yoqlovchi hamda ularga qarshi fikrlar. YAngi paydo bo'lgan tarmoqlarni himoya qilish. Ichki bandlilik va davlat daromadlarining o'sishi. Dempingdan himoya. Resurslarni raqobatbardosh bo'lmagan sohalarga yo'naltirish. "Optimal tarif" Ishlab chiqaruvchilarga subsidiyalar. Tarifga nisbatan afzalliklari, kamchiliklari va qo'llash muammolari. Eksportga bojxona bojlari: qo'llashdan kutilgan maqsadlar, aholi turmush darajasi, ishlab chiqaruvchilar va davlat manfaatlariga ta'siri. Eksportni "ixtiyoriy" cheklash: mohiyati va qo'llanishining iqtisodiy natijalari. Eksport subsidiyalari va kompensatsiyalovchi import bojlari. Import kvotalari. Kvotalashning iste'molchilar, ishlab chiqaruvchilar va davlat manfaatlariga ta'siri. Import litsenziyalarini taqsimlash uslublari. O'zbekiston Respublikasi tashqi savdo siyosatining o'ziga xos xususiyatlari. Belgilovchi shart-sharoitlar va ustuvorliklar. Tashqi savdo dinamikasi, tovarlarga ko'ra tarkibi va diversifikatsiyalash.

26-mavzu. To'lov balansi. Valyuta kursi

To'lov balansi tushunchasi, makroiqtisodiy roli, tuzish tamoyillari. Iqtisodiy hudud. Rezident. Ikki bor yozuv. Kredit. Debet. Operatsiyalar bahosi. Tashqi savdo balansi. Joriy operatsiyalar balansi. Tovarlar eksporti va import. Omildan olingan daromadlar. eksportga va importga o'xshash operatsiyalar. Sof joriy transfertlar. Joriy operatsiyalar balansi qoldigi va uni makroiqtisodiy tartibga solish. Kapital harakati va moliyaviy operatsiyalar balansi. Sof xorijiy investitsiyalar va kreditlar. Aktivlarni sotish va sotib olish. To'lov balansi tarkibiy qismlari o'rtasidagi aloqadorlik. Ichki va tashqi balans. To'lov balansi tahlili. To'lov balansi taqchilligi. To'lov balansini makroiqtisodiy tartibga solish. Markaziy Bankning rasmiy valyuta zahiralar bilan operatsiyalari. To'lov balansi inqirozi va undan chiqish. Almashinuv kursining o'zgartirilishi.

Valyuta bozori. Valyuta ayirboshlash zarurati. Chet el valyutasiga talab. Chet el valyutasini taklif etish. Chet el valyutasiga talab va uni taklif etishning kichik mamlakat modeli. Valyuta bozorida muvozanatning kichik mamlakat modeli. Valyuta kursi. To'g'ri, bilvosita va teskari kotirovka. Egiluvchan va qayd etilgan valyuta kursi. Valyutaning kadsizlanishi va qimmatlashishi. Deval'vatsiya va reval'vatsiya. Nominal valyuta kursi. Real va real samarali valyuta kurslari. Harid qobiliyati poriteti. Nominal va real valyuta kurslarining uzoq muddatli dinamikasi. Valyuta kursiga ta'sir etuvchi omillar: foiz stavkalarining o'zgartirilishi, ishlab chiqarishning real xajmlari, inflyasiya, hukumat siyosati, savdo balansi, joriy operatsiyalar balansi. Muvozanatli valyuta kursi. Makroiqtisodiy siyosatning muvozanatli valyuta kursiga ta'siri.

27-mavzu. Ochiq iqtisodiyotda makroiqtisodiy siyosat. Mandell-Fleming modeli

Ochiq iqtisodiyotda muvozanatli ishlab chiqarish hajmi. Ochiq iqtisodiyotda yalpi ishlab chiqarish xajmi. Ichki harajatlar va savdo balansi. Sof eksport. Ichki harajatlar va milliy ishlab chiqarish xajmi. Eksport va importning milliy

iqtisodiyotga ta'siri. Eksport va import o'rtasidagi bog'liqlik. Sof eksport va muvozanatli ishlab chiqarish xajmi. Ochiq iqtisodiyot uchun Keynes xochi. Mandell- Flemingning ochiq iqtisodiyot modeli. Ochiq iqtisodiyotda pul-kredit siyosati. Qayd qilingan valyuta kursi va kapitalning yuqori mobilligi sharoitida pul-kredit va fiskal siyosat. Fiskal siyosatning samaraliligi. Deval'vatsiyaning ishlab chiqarish xajmiga ta'siri. Kapitalning past mobilligi sharoitida pul-kredit va fiskal siyosat. Erkin suzib yuruvchi valyuta kursi sharoitida iqtisodiy siyosat.

**60410100 -Iqtisodiyot yo‘nalishi bo‘yicha ikkinchi va undan keyingi ta’lim
yo‘nalishiga ikkinchi va undan keyingi ta’limga kiruvchilarning bilim
darajasini sinash maqsadida tuzilgan savollar**

1. Iqtisodiy qonunlarni amal qilishining o‘ziga xos xususiyatlari.
2. Iqtisodiy tahlil.
3. Induktsiya va deduktsiya.
4. Pozitiv va normativ tahlil.
5. Analiz va sintez.
6. Iqtisodiy ekperiment.
7. Qiyosiy tahlil.
8. Statistik usullar.
9. Tarixiy dialektika.
10. Monografik tahlil.
11. Taqqoslash usuli.
12. Iqtisodiy matematik va boshqa usullar.
13. Iqtisodiy integratsiyasi.
14. Mehnat unumdorligi.
15. Ishlab chiqarish xarajatlari.
16. Mahsulot va xizmatlar tarmnarxi.
17. Rentabellik darajasi.
18. Infratuzilma tushunchasi, uning mohiyati.
19. Mehnat tushunchasi, uning mohiyati.
20. Mehnat resurslari tushunchasi.
21. Investitsiyalarning iqtisodiy mohiyati va turlari.
22. Investitsion faoliyatning asosiy xususiyatlari.
23. Tarmoq, xudud va korxonaning investitsion jozibadorligi tushunchasi.
24. Investitsion jozibadorlik parametrlari va ularni aniqlash.
25. Biznes yuritish indeklari va investitsion jozibadorlik.
26. Korxonaning investitsion foydasini shakllantirish mexanizmi va elementlari.
27. Korxonaning investitsion siyosatini shakllantirish tartibi va bosqichlari.
28. Real va moliyaviy investitsiyalar.
29. Yalpi va sof investitsiyalar.
30. Investitsion loyihalarga ko‘yiladigan asosiy talablar.
31. Investitsion loyihalarni ishlab chiqish va tasdiqlash tartibi.
32. Investitsion loyihalarni moliyalashtirish manbalari va tartibi.
33. Investitsion loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari.
34. Investitsion loyihalarga texnik-iqtisodiy baho berish.
35. Oddiy va murakkab foizlarni hisoblash.
36. Dehqon bozorlari va ularning ahamiyati, o‘rni.
37. O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasida sohani rivojlantirish vazifalari.
38. Eksportni rag‘batlantirish mexanizmi.
39. Resurslarning cheklanganligi va iqtisodiyotning bosh masalasi
40. Resurslarni taqsimlashda narxning ahamiyati

41. Bozor va uning vazifasi
42. Bozor iqtisodiyotining asosiy shartlari
43. Iqtisodiy ehtiyoj tushunchasi
44. O'rnini bosuvchi va to'ldiruvchi ne'matlar
45. Tadbirkorlik qobiliyati
46. Qaytarilmaydigan harajatlar va ularni vujudga kelishi
47. Ishlab chiqarish imkoniyatlari chizig'i
48. Buyruqbozlikka asoslangan iqtisodiyot
49. Talab tushunchasi
50. Talab funktsiyasi
51. Talabga ta'sir qiluvchi omillar
52. Taklif funktsiyasi
53. Bir va ko'p omilli taklif funktsiyalari
54. Taklif miqdorining o'zgarishi
55. Bozor muvozanati
56. Muvozanat mahsulot miqdori
57. Bozor muvozanatining o'zgarishi va unga ta'sir qiluvchi omillar
58. Bozorda tovar tanqisligi
59. Minimal narx va uni davlat tomonidan o'rnatilishi
60. Iste'molchi va ishlab chiqaruvchi yutug'lari
61. Minimal ish xaqi va uning oqibatlari
62. Talabni narxga ko'ra elastikligi
63. Yoysimon elastiklik
64. Absolyut elastik va absolyut elastik bo'lmagan talab
65. Talabning iste'molchi daromadiga ko'ra elastikligi
66. Taklif elastikligi
67. Soliq yukini kamaytirish
68. Iste'mol nazariyasida ne'mat tushunchasi
69. Naflik tushunchasi
70. Umumiy va chekli naflik
71. Byudjet chegarasi va uning o'zgarishi
72. Naflikni maksimallashtirish
73. Normal va past kategoriyali tovarlar uchun Engel chiziqlari
74. Noaniqlik va tavakkalchilik
75. Tavakkalchilikni vujudga kelishi sabablari
76. Tavakkalchilikka bo'lgan munosabat
77. Tavakkalchilikni pasaytirish yo'llari
78. Sug'urta
79. Asimmetrik axborotlashgan bozor
80. Auktsionlar
81. Investitsiya va tavakkalchilik
82. Tavakkalchilik va foydaning o'zaro aloqasi
83. Xususiy firmalar uning ustun va zaif tomonlari
84. Aktsionerlik jamiyatlari
85. Kooperativlar

86. Ishlab chiqarish omillari va ularning turlari
87. Izokvanta
88. Kapitalning chekli mahsuloti
89. Ishlab chiqarish omillarining chekli mahsuldorligini kamayish qonuni
90. Izokosta
91. Qaytarilmaydigan harajatlar
92. Buxgalteriya harajatlari
93. Iqtisodiy foyda va normal foyda
94. O'zgaruvchan va o'zgarmas harajatlar
95. Chekli harajatlar
96. Uzoq va qisqa muddatlardagi harajatlar
97. Mukammal raqobatlashgan bozor va uning shartlari
98. Korxona foydasi va uni maksimallashtirish
99. Firmaning zararsiz ishlash nuqtasi
100. O'rtacha uzoq muddatli harajat va uning xususiyatlari
101. Tarmoqning muvozanat holati
102. Firmaning samarali razmeri
103. Raqobat va yakkahokimlik
104. Sof monopoliya
105. Tabiiy monopoliyalar
106. Monopolistik talab va taklif
107. Monopol narxga soliqlarning ta'siri
108. Oligopoliya va uning xususiyatlari
109. Monopoliyaga qarshi qonun
110. Bozor sharoitida amal qiluvchi narx turlari
111. Iste'mol hajmiga ko'ra narxlar diversifikatsiyasi
112. Bozor munosabatlari va mehnat resurslaridan foydalanish ko'rsatkichlari
113. Mehnatning chekli mahsuloti
114. Mehnat qaytimi va sig'imi
115. Mehnat resurslariga bo'lgan talab va taklif
116. Mehnat qilish va dam olish o'rtasidagi bog'liqlik
117. Mehnat bozoriga kasaba uyushmalarining ta'siri
118. Mehnat bozorida ikki tomonlama monopoliya
119. Iqtisodiy renta
120. Ish haqi va mehnat unumdorligi
121. Aholi daromadlari tabaqalanishini Djin koeffitsenti bo'yicha baholash.
122. Mamlakatni modernizatsiya qilishda investitsiyalar va ularning ahamiyati
123. Uzoq muddatli oraliqdagi investitsiya
124. Investitsiyaga inflyatsiyaning ta'siri
125. Ichki va tashqi investitsiya
126. Investitsiya samaradorligi
127. Yer bozori, yer taklifi, yer rentasi
128. Davlatning bozorga samarali aralashuvi
129. Davlatni atrof-muhitni muhofaza qilish siyosati
130. Chiqindilarga norma va standartlar o'rnatish

131. Imtiyozli soliqlar
132. «Makroiqtisodiyot» fanining shakllanishi tarixi, predmeti va ob'ekti.
133. Dastlabki makroiqtisodiy tahlil elementlari, "Kene jadvali".
134. Iqtisodiyotga davlat aralashuvining zarurligi.
135. Keyns nazariyasining mohiyati.
136. Makroiqtisodiyot fanining shakllanishi.
137. Asosiy makroiqtisodiy muammolar.
138. Uy xo'jaliklari, firmalar, davlat va tashqi dunyo makroiqtisodiyot sub'yektlari sifatida.
139. Makroiqtisodiyotning iqtisodiyot sohasidagi boshqa fanlar bilan aloqadorligi.
140. Makroiqtisodiyot va mikroiktisodiyot.
141. Makroiqtisodiyot fanining tadqiqot usullari.
142. Agregatlashning afzalliklari va kamchiliklari.
143. Makroiqtisodiy modellar.
144. Yopiq va ochiq iqtisodiyot.
145. Endogen va egzogen o'zgaruvchilar.
146. Doiraviy aylanish modeli.
147. "Daromadlar- xarajatlar" va "resurslar-mahsulotlar" oqimi.
148. Qarama-qarshi oqimlar o'rtasidagi tenglikning buzilishi sabablari.
149. Makroiqtisodiyot sub'yektlarining o'zaro aloqalari, maqsad va funktsiyalari.
150. "Oqimdan chetga chiqish" va "chetdan oqimga qo'shilish"lar.
151. Makroiqtisodiy siyosat ko'rinishlari.
152. Milliy iqtisodiyotni tahlil qilishda ko'llaniladigan ko'rsatkichlar tizimi.
153. Milliy hisoblar tizimining asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichi sifatida
154. Yalpi ichki mahsulot (YaIM) ko'rsatkichining mohiyati.
155. Iqtisodiy hudud.
156. Rezident.
157. Oraliq hamda yakuniy tovarlar va xizmatlar.
158. Bozor baholari.
159. YaIMni hisoblashning ishlab chiqarish usuli.
160. Qo'shilgan qiymat, bir qiymatni ikki bor hisobga olishni istisno etish.
161. YaIMni xarajatlar bo'yicha hisoblash.
162. Shaxsiy iste'mol xarajatlari.
163. Yalpi investitsiyalar.
164. Tovarlar va xizmatlarning davlat xaridi.
165. Sof eksport.
166. O'zbekiston Respublikasida YaIMning ishlab chiqarish xamda yakuniy iste'molga ko'ra tarkibi.
167. YaIMni daromadlar buyicha hisoblash.
168. Boshlang'ich daromadlarning taqsimlanishi va qayta taqsimlanishi.
169. Yalpi milliy daromad.
170. Sof ichki mahsulot.
171. Sof milliy daromad.
172. Shaxsiy daromad.
173. Shaxsiy tasarrufdagi daromad.

174. Yalpi milliy tasarrufdagi daromad.
175. Asosiy makroiqtisodiy ayniyatlar.
176. Daromadlar va xarajatlar tengligi.
177. Investitsiyalar va jamg'armalar tengligi.
178. Xususiy, davlat va tashqi dunyo jamg'armalari.
179. Nominal va real YaIM.
180. Baholar indeksleri.
181. YaIM deflyatori (Paashe indeksi).
182. Iste'mol narxleri indeksi (INI).
183. Fisher indeksi.
184. YaIMni xisoblash usullarini takomillashtirish zaruriyati va yo'nalishlari.
185. Iqtisodiy davrlarning mohiyati.
186. Iqtisodiy tebranishlarning sabablari:
187. Ilmiy texnika taraqqiyoti.
188. Siyosiy hodisalar.
189. Jahon bozorida energo resurslar narxlarining o'zgarishi.
190. Talab va taklif o'rtasidagi nisbat.
191. Yalpi xarajatlardagi o'zgarishlar.
192. Iqtisodiy davrlarning bosqichlari va ularning tavsifi.
193. Iqtisodiy tebranishlarning turli tarmoqlarga ta'siri.
194. Iqtisodiy tebranishlarning hozirgi kundagi xususiyatlari.
195. Moliyaviy-iqtisodiy inqirozlar.
196. Iqtisodiy tebranishlarga bozorlardagi monopol tuzilmalar, davlatning taribga soluvchilik roli, ilmiy texnika taraqqiyoti va ishlab chiqarishning baynalminallashuvi ta'siri.
197. Ishsizlik tushunchasi.
198. Ish bilan bandlar va ishsizlar.
199. Ishsizlikning neoklassik va keynscha kontseptsiyalari.
200. Piguning neoklassik kontseptsiyasi.
201. Real ish haqi, ish kuchi taklifi va unga talab.
202. Ishsizlikning keynscha kontseptsiyasi.
203. Majburiy ishsizlik.
204. Bandlilik multiplikatori.
205. Ishsizlik turlari va ish bilan to'la bandlik.
206. Ishsizlikning xaqiqiy va tabiiy darajasi.
207. Potentsial va xaqiqiy YaIM.
208. Ishsizlikning iqtisodiy oqibatlari.
209. Ouken qonuni.
210. Ishsizlikning ijtimoiy oqibatlari.
211. O'zbekiston Respublikasida yangi ish o'rinlar yaratish va aholining ish bilan bandligini ta'minlash siyosatining xususiyatlari va yo'nalishlari.
212. Inflyatsiya: mohiyati, hisoblanishi va turlari.
213. Inflyatsiya darajasi.
214. Inflyatsiyani miqdoran o'lchash.
215. Narxlarning barqaror o'sishi sharoitida inflyatsiya darajasi.

216. Inflyatsiyaning sabablari, pulning miqdoriy nazariyasi.
217. Pul massasining ko'payishi.
218. Pulning aylanish tezligi ortishi.
219. Mahsulot ishlab chiqarish hajmlarining pasayishi.
220. Iqtisodiyotdagi monopolizm darajasi.
221. Davlat xarajatlari.
222. Inflyatsion soliq.
223. Inflyatsiyaning sur'atlariga ko'ra turlari.
224. Talab inflyatsiyasi: mohiyati va modeli.
225. Inflyatsion kutish.
226. Inflyatsiyaning kritik nuqtasi.
227. Xarajatlar inflyatsiyasi: mohiyati va modeli.
228. Firmalar monopolizmi va kasaba uyushmalari monopolizmi.
229. Xom-ashyo va energiya baholarining o'sishi.
230. Talab va taklif inflyatsiyasining qo'shilishi modeli.
231. Ochiq va bosib turilgan inflyatsiya.
232. Bozor mexanizmi deformatsiyasi.
233. Baho signallarining buzilishi.
234. Kutilgan va kutilmagan inflyatsiya.
235. Inflyatsiya va foiz stavkalari.
236. Fisher samarasi.
237. Inflyatsiyaning ijtimoiy oqibatlari.
238. Inflyatsiya va ishsizlik.
239. Fillips egri chizig'i.
240. Inflyatsiya sur'ati va ishsizlik darajasi o'rtasidagi optimal mutanosiblik.
241. Inflyatsiyaga qarshi siyosatning mohiyati, vositalari.
242. "Karaxt qilib davolash" va gradualizm.
243. Adaptatsiya siyosati.
244. Inflyatsiyaga qarshi siyosatning monetaristik yo'nalishi.
245. Daromadlar va narxlarni tartibga solish siyosati.
246. O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotidagi inflyatsiya jarayonlari va antiinflyatsiya siyosati xususiyatlari.
247. Yalpi talab tushunchasi.
248. AS egri chizig'i.
249. Baho omillari.
250. Foiz stavkasi samarasi.
251. Boylik samarasi va import xaridlari samarasi.
252. AD egri chizig'i traektoriyasi.
253. Pulning miqdoriy nazariyasi.
254. Baholar darajasi va yalpi talab o'rtasidagi teskari bog'liklik.
255. Bahodan boshqa omillarning yalpi talabga ta'siri. Iste'mol xarajatlaridagi, investitsiya xarajatlaridagi, davlat xarajatlaridagi va sof eksportdagi o'zgarishlar.
256. Yalpi taklif tushunchasi va egri chizig'i.
257. Resurslar bahosning o'zgarishi.

258. Unumdorlikning o'zgarishi.
259. Soliqlarning o'zgarishi.
260. Yalpi taklifdagi o'zgarishlar.
261. Yalpi taklifning klassik modeli.
262. Nominal kattaliklarning o'zgaruvchanligi.
263. Real kattaliklarning qat'iyligi.
264. AS egri chizig'ining vertikaligi.
265. AD egri chizig'ining ishlab chiqarish omillari va texnologiyalar ta'sirida siljishi.
266. Yalpi taklifning keynscha modeli.
267. Nominal kattaliklarning nisbatan qat'iyligi.
268. Real kattaliklarning nisbatan o'zgaruvchanligi.
269. Yalpi talab ta'sirida yalpi taklif egri chizigidagi siljishlar.
270. Baholarning muvozanatli darajasi.
271. Ishlab chiqarishning muvozanatli hajmi.
272. Umumiy muvozanat tushunchasi.
273. Valgrasning umumiy muvozanat tenglamasi.
274. AD-AS modelida muvozanatning tahminlanishi mexanizmi.
275. Talab shoklari.
276. Taklif shoklari.
277. Yalpi taklif o'zgarishining oqibatlari.
278. Barqarorlashtirish siyosati.
279. Pul taklifi va davlat xarajatlarining o'zgartirilishi.
280. Yalpi talab komponentlari orasida iste'molning o'rni.
281. Iste'mol funktsiyasining algebraic va grafik ko'rinishi.
282. Jamg'arish funktsiyasi va grafigi.
283. Foiz stavkasi va jamg'arish.
284. Xususiy, davlat va tashqi dunyo jamg'armalari.
285. Iste'molga (ARS) va jamg'arishga o'rtacha moyillik (ARS).
286. Iste'molga (MRS) hamda jamg'arishga (MRS) chegaraviy moyillik.
287. O'zbekiston Respublikasida iste'mol va jamg'arish jarayonlari xususiyatlari.
288. Investitsiya tovarlariga talabining yalpi talabdagi o'rni.
289. Foiz stavkasi.
290. Kutilayotgan sof foyda normasi.
291. Tobin koeffitsenti.
292. Investitsiyalarga talab funktsiyasi.
293. Investitsiyalar dinamikasini belgilovchi boshqa omillar.
294. Akselerator modeli.
295. To'liq investitsiya funktsiyasi.
296. Investitsiyalashga chegaraviy moyillik.
297. Investitsiyalarning beqarorligini belgilovchi omillar.
298. O'zbekiston Respublikasi investitsiya siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.
299. Klassik makroiqtisodiy muvozanat nazariyasi tanqidi.
300. Keynsning makroiqtisodiy muvozanat nazariyasi.

301. Bozor mexanizmi tomonidan yalpi talab va yalpi taklif muvozanati ta'minlanishining doimiy emasligi.
302. "Investitsiya-jamg'arish" modeli.
303. Investitsiyalash va jamg'arish rejalarining turlicha ekanligi.
304. "Daromadlar - xarajatlar" modeli – Keyns xochi.
305. Haqiqiy va rejalashtirilgan xarajatlar.
306. Modelni tuzishdagi asosiy shartlar.
307. Sof eksport funktsiyasi.
308. Importga chegaraviy moyillik.
309. Modelda makroiqtisodiy muvozanatga erishish mexanizmi.
310. Tovar moddiy zahiralarining rejalashtirilmagan o'zgarishlari.
311. Haqiqiy investitsiyalar va rejalashtirilgan investitsiyalar tengligi.
312. Zahiralarining o'zgarishi.
313. Avtonom xarajatlar dinamikasi va uning ta'sirida muvozanatli YaIM hajmining o'zgarishi.
314. Mul'tiplikator samarasi.
315. Avtonom xarajatlarning mul'tiplikatsiyasi mexanizmi.
316. Iste'molga chegaraviy moyillik va mul'tiplikatsiya samarasi.
317. Mulg'tiplikator formulasi.
318. Retsession va inflyatsion uzilish.
319. Pul tushunchasi va funktsiyalari.
320. Pul agregatlari: M1, M2, M3, L, "kvazipullar".
321. Pulga talabga monetarcha yondoshuv.
322. Fisher va Kembrij tenglamalari.
323. Pulning aylanish tezligi.
324. Baholar darajasi, real YaIM hajmi va pulga talab.
325. Pulga bo'lgan real talab.
326. "Pul mablag'larining real zahirasi".
327. Pulga talabning keynscha nazariyasi – likvidlikni afzal ko'rish nazariyasi.
328. Bitimlar uchun, ehtiyotkorlik shartiga ko'ra va mulk sifatida pulga (spekulyativ) talab.
329. Pulni saqlashning muqobil qiymati.
330. Pulga spekulyativ talab va qimmatli qogozlar daromadlilik darajasi o'rtasidagi teskari bog'liklik.
331. Pulga talab funktsiyasi. Pulga talab egri chizig'I grafigi.
332. Fisher samarasi.
333. Nominal foiz stavkasi va pulga talab.
334. Pulga talabga portfelli yondoshuv.
335. Aktivlar portfelining tarkibi, unda naqd pulning ulushi. Jamg'arilgan boylik hajmi va pulga talab.
336. Pul taklifi.
337. Naqd pullar va depozitlar.
338. Tijorat banklari tomonidan "pul massasining yaratilishi".
339. Kredit multiplikatsiyasi.
340. Depozitlarni majburiy zahiralar normasi.

341. Majburiy va ortiqcha zahiralar.
342. Bank multiplikatori.
343. Pul taklifining qisqartirilgan modeli.
344. Pullarning depozitlardan naqd pullarga oqib o'tishi, deponentlash koeffitsenti.
345. Pul bazasi.
346. Pul multiplikatori.
347. Pul taklifining kengaytirilgan modeli.
348. Markaziy Bank tomonidan pul taklifini nazorat qilish va tartibga solish vositalari.
349. Baholar darajasi qayd qilingan va daromadlarning belgilangan darajasi sharoitda pul bozorida qisqa muddati muvozanat.
350. Foiz stavkasi va pul massasining muvozanatli darajalari o'zgarishiga daromadlar darajasi va pul taklifi o'zgarishining ta'siri.
351. Pulning likvidliligi egri chizig'i (LM)- Xansen modeli.
352. Keynscha pul siyosatining mohiyati.
353. Likvidlilik tuzog'i.
354. Likvidlilik tuzog'I sharoitida pul siyosatining samarasizligi.
355. Pul bozorida uzoq muddatli muvozanat.
356. Davlat byudjetining mohiyati, tarkibi va funktsiyalari. Daromadlarni qayta taqsimlash.
357. Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish va rag'batlantirish.
358. Fan-texnika taraqqiyotini rag'batlantirish, Ijtimoiy siyosatni moliyaviy tahminlash.
359. Pul mablag'larining markazlashgan fondlarini tashkil etish va foydalanilishi ustidan nazorat.
360. Davlat byudjeti daromadi.
361. Davlat nobyudjet jamg'armalari.
362. Konsolidatsiyalashgan byudjet.
363. Soliqlar.
364. Soliqlarning turlari, funktsiyalari.
365. Davlat byudjeti daromadlarining soliqlar turlari bo'yicha tarkibi.
366. Soliq siyosati.
367. Soliqqa tortish mezonlari.
368. Soliq yuki.
369. Laffer egri chizig'i.
370. Chegaraviy soliq stavkasi.
371. Davlat byudjeti xarajatlari.
372. Davlatning iqtisodiyotda ishtiroki darajasi.
373. Vagner qonuni.
374. Ne'matlarni iste'mol qilish jarayonidagi tashqi samaralar.
375. Ijobiy va salbiy samaralar.
376. Byudjet taqchilligi.
377. O'zbekiston Respublikasi davlat byudjetining daromadlari va xarajatlari tarkibi.
378. Byudjet-soliq (fiskal) siyosati: mohiyati, maqsadlari, vositalari.

379. Rag'batlantiruvchi va cheklovchi fiscal siyosat.
380. Yopiq va ochiq iqtisodiyotda davlat xarajatlari multiplikatori.
381. Soliq multiplikatsiyasi mexanizmi.
382. Soliq multiplikatori.
383. Balanslashgan byudjet multiplikatori.
384. Soliqlarni kamaytirilishi samarasi va davlat xarajatlarini oshirilishi samarasi.
385. Diskret fiscal siyosat.
386. Davlat byudjeti taqchilligi va profitsiti.
387. Nodiskret fiscal siyosat.
388. Avtomatik barqarorlashtirgichlar.
389. Progressiv soliq tizimi.
390. Davlat transfertlari tizimi.
391. Davriy taqchillik va davriy profitsit.
392. Davlat byudjetining tarkibiy taqchilligi.
393. Tarkibiy profitsit.
394. Taqchillikni moliyalash usullari.
395. Taqchillikni monetlashtirish va Oliver-Tanzi samarasi.
396. Davlat obligatsiyalarini chiqarish va siqib chiqish samarasi.
397. O'zbekiston Respublikasi byudjet-soliq siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.
398. Bank tizimining tarkibi.
399. Markaziy bank va tijorat banklarining funktsiyalari.
400. Banklarning asosiy operatsiyalari va bozor iqtisodiyotidagi roli.
401. Pul-kredit siyosatining mohiyati, pirovard maqsadlari va oraliq mo'ljallar.
402. Majburiy zahira normasi.
403. Hisob stavkasi (qayta moliyalash stavkasi).
404. Ochiq bozordagi operatsiyalar.
405. Qayta sotib olish to'g'risida kelishuv (REPO).
406. Qat'iy va yumshoq pul kredit siyosati.
407. Pul kredit siyosatining ta'sirini ishlab chiqarish hajmiga yetkazish mexanizmi.
408. Yetkazish mexanizmidagi buzilishlarning sabablari va oqibatlari.
409. YaIMning o'sishi va pul-kredit siyosati.
410. Pul-kredit siyosatining ko'zda tutilmagan salbiy samaralari.
411. Pul-kredit va byudjet-soliq siyosatini muvofiqlashtirish muammolari, siqib chiqarish samarasi.
412. O'zbekiston Respublikasida bank tizimi barqarorligini oshirish va pul-kredit siyosatini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari.
413. Xiks-Xansen modelining mohiyati.
414. Tovarlar va xizmatlar hamda pul bozorlaridagi muvozanatni umumlashtiruvchi model.
415. Modelning tenglamalari va asosiy o'zgaruvchilari.
416. Ekzogen va endogen o'zgaruvchilar.
417. Empirik koeffitsientlar.
418. Tovarlar va xizmatlar bozoridagi muvozanat.
419. IS egri chizig'i.
420. IS egri chizig'ining daromadlar o'qiga nisbatan yotiqqligi va tikligi.

421. IS egri chizig'ining tenglamasi.
422. IS egri chizig'ining surilishlarini belgilovchi omillar.
423. Pul bozoridagi muvozanat.
424. LM egri chizig'i.
425. Egri chiziqning daromad o'qiga nisbatan yotiqligi va tikligi.
426. LM egri chizig'ining tenglamasi.
427. LM egri chizig'ining gorizontaal, ko'tarilib boruvchi va vertikal kesimlarida mul'tiplikator samarasi.
428. Daromadlar, pulga talab va foizlar tavrasi.
429. LM egri chizig'ining algebrak natijasi.
430. LM egri chizig'I siljishlari.
431. IS-LM modelidagi muvozanat.
432. To'var va pul bozoridagi muvozanat.
433. Baholar darajasi pasayishi natijasida ikki bozor tizimida muvozanatning o'zgarishi.
434. IS-LM modelida byudjet soliq siyosati.
435. Davlat xarajatlari va soliq stavkalarining o'zgartirilishi.
436. Siqib chiqarish samarasi va byudjet soliq siyosati samaradorligi.
437. IS-LM modelida pul-kredit siyosati.
438. Pul-kredit siyosatining samaradorligi.
439. Likvidlik tuzog'i.
440. Investitsiya tuzog'i.
441. Baholar o'zgarishi sharoitida rag'batlantiruvchi fiskal va pul-kredit siyosati.
442. Modelda qisqa muddatli va uzoq muddatli muvozanat.
443. Iqtisodiy o'sish tushunchasi, ahamiyati.
444. Ishlab chiqarish imkoniyatlari egri chizig'i.
445. Ishlab chiqarishning potentsial hajmi dinamikasi.
446. Iqtisodiy o'sishning o'lchanishi, real YaIM va aholi jon boshiga to'g'ri keladigan real YaIM dinamikasi.
447. Ekstensiv va intensiv iqtisodiy o'sish.
448. Ekstensiv o'sishning resurs, texnologik va ekologik cheklavlari.
449. Iqtisodiy o'sishning taklif, talab va taqsimot omillari.
450. Ishlab chiqarishning moddiy-ashyoviy omillari.
451. Mehnat unumdorligini oshiruvchi omillar.
452. Iqtisodiy o'sish modellarining mohiyati va ahamiyati.
453. Iqtisodiy o'sishning neokleyscha modellarining o'ziga xos xususiyatlari, kapitalning chegaraviy unumdorligining doimiyliqi, ishlab chiqarish omillarining substitut emasliqi.
454. Ye. Domar modeli.
455. Investitsiyalar – talab omili.
456. Akselerator printsipi.
457. Investitsiyalar- taklif omili.
458. Talab tenglamasi.
459. Taklif tenglamasi.
460. Kapital unumdorligi.

461. Mul'tiplikator.
462. Talab va taklif muvozanati tenglamasi.
463. RXarrod modeli.
464. Ishlab chiqarish va investitsiya hajmlari o'rtasidagi bog'liqlik modeli.
465. Haqiqiy, kafolatlangan va tabiiy o'sish sur'atlari.
466. To'liq bandlik sharoitida barqaror o'sish formulasi.
467. O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy o'sish sur'atlari va omillari.
468. Neoklassiklar tomonidan iqtisodiy o'sishning keynscha nazariyasi tanqidi.
469. Kapitalning chegaraviy unumdorligi va ishlab chiqarish omillari nisbatining o'zgarishi.
470. Robert Solou modeli, modelda yalpi taklif funktsiyasi.
471. Kobb-Duglasning ishlab chiqarish funktsiyasi.
472. Mehnat va kapital hajmlari hamda unumdorligi.
473. Modelda yalpi talabning o'sishi.
474. Kapital jamg'arish.
475. Kapitalning chiqib ketishi.
476. Mehnatning capital bilan qurollanganligi darajasi.
477. Jamg'arish normasi.
478. Aholi sonining o'sishi.
479. R.Solou modelida texnik taraqqiyot va kapital bilan qurollanganlikning barqaror darajasi.
480. Jamg'arish normasi va E. Felpsning "oltin qoida" si.
481. Jamg'arish normasini o'zgartirish siyosati.
482. Texnik taraqqiyotni rag'batlantirish.
- A. L'yuisning iqtisodiy o'sish modeli.
483. Agrar va sanoat sektori.
484. Mehnat resurslarini qishloq xo'jaligidan sanoatga qayta taqsimlash.
485. Modelning qo'llanishi imkoniyatlari.
486. Xalqaro savdoning zarurligi va ko'rinishlari.
487. Jahon iqtisodiyotida xalqaro savdo ko'lamlarining ortib borishi.
- A. Smitning mutlaq ustunlik nazariyasi.
488. Mutlaq xarajatlardagi farq.
489. Tashqi savdodan yutuq.
490. D.Rikardoning nisbiy ustunlik nazariyasi.
491. Turli tovarlarni ishlab chiqarish xarajatlari o'rtasidagi nisbat.
492. Ishlab chiqarish xarajatlari va o'rin almashtirish xarajatlari doimiyligi shartlari.
493. Ishlab chiqarish imkoniyatlari egri chiziqlari.
494. To'liq ixtisoslashish.
495. O'rin almashtirish xarajatlarining ortib borishi.
496. Qisman ixtisoslashishdan maksimal manfaat ko'rish.
497. Xeksher-Olin nazariyasi.
498. Ishlab chiqarishning ortiqcha va taqchil omillari. Mamlakatda va tashqi davlatlarda omillar o'rtasidagi nisbat darajasi.
499. "Leont'ev paradoksi (taajjubi)".

500. M.Porter nazariyasi, raqobat ustunligini belgilovchi omillar.
501. Jahon bozorida talab va taklif.
502. Muvozanatli baho.
503. Manfaatlarning taqsimlanishi.
504. Tashqi savdo siyosati: mohiyati va maqsadlari, usullari.
505. Tarif va notarif usullari.
506. Import tariflari.
507. Tariflarning baholar darajasi, iste'molchilar va ishlab chiqaruvchilarga ta'siri.
508. Davlat ko'rgan yutuq.
509. Milliy farovonlikning sof yo'qotilishi.
510. Ta'riflarni yoqlovchi hamda ularga qarshi fikrlar.
511. Yangi paydo bo'lgan tarmoqlarni himoya qilish.
512. Ichki bandlilik va davlat daromadlarining o'sishi.
513. Dempingdan himoya.
514. Resurslarni raqobatbardosh bo'lmagan sohalarga yo'naltirish.
515. "Optimal tarif".
516. Ishlab chiqaruvchilarga subsidiyalar.
517. Tarifga nisbatan afzalliklari, kamchiliklari va qo'llash muammolari.
518. Eksportga bojxona bojlari: qo'llashdan kutilgan maqsadlar, aholi turmush darajasi, ishlab chiqaruvchilar va davlat manfaatlariga ta'siri.
519. Eksportni «ixtiyoriy» cheklash: mohiyati va qo'llanishining iqtisodiy natijalari.
520. Eksport subsidiyalari va kompensatsiyalovchi import bojlari.
521. Import kvotalari.
522. Kvotalashning iste'molchilar, ishlab chiqaruvchilar va davlat manfaatlariga ta'siri.
523. Import litsenziyalarini taqsimlash uslublari.
524. O'zbekiston Respublikasi tashqi savdo siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.
525. Belgilovchi shart-sharoitlar va ustuvorliklar.
526. Tashqi savdo dinamikasi, tovarlarga ko'ra tarkibi va diversifikatsiyalash.
527. To'lov balansi tushunchasi, makroiqtisodiy roli, tuzish tamoyillari.
528. Operatsiyalar bahosi.
529. Tashqi savdo balansi.
530. Joriy operatsiyalar balansi.
531. Tovarlar eksporti va importi.
532. Omildan olingan daromadlar.
533. Eksportga va importga o'xshash operatsiyalar.
534. Sof joriy transfertlar.
535. Joriy operatsiyalar balansi oldig'I va uni makroiqtisodiy tartibga solish.
536. Kapital harakati va moliyaviy operatsiyalar balansi.
537. Sof xorijiy investitsiyalar va kreditlar.
538. Aktivlarni sotish va sotib olish.
539. To'lov balansi tarkibiy qismlari o'rtasidagi aloqadorlik. Ichki va tashqi balans.
540. To'lov balansi tahlili.

- 541. To'lov balansi taqchilligi.
- 542. To'lov balansini makroiqtisodiy tartibga solish.
- 543. Markaziy Bankning rasmiy valyuta zahirolari bilan operatsiyalari.
- 544. To'lov balansi inqirozi va undan chiqish.
- 545. Almashinuv kursining o'zgartirilishi.
- 546. Valyuta bozori.
- 547. Valyuta ayirboshlash zarurati.
- 548. Chet el valyutasiga talab.
- 549. Chet el valyutasini taklif etish.
- 550. Muvozanatli valyuta kursi.

60410100 – Iqtisodiyot bo'yicha ikkinchi va undan keyingi ta'limga kiruvchi talabgorlar uchun mutaxassislik fanlari bo'yicha davogorlar bilimini baholash MEZONLARI:

60410100 – Iqtisodiyot bo'yicha ikkinchi va undan keyingi ta'limga kirish sinovlari abituriyentlar uchun test shaklida o'tkaziladi.

Abituriyentlarga 50 tadan test savollari beriladi. Har bir to'g'ri javobga 2 balldan beriladi, eng yuqori ball 100 ballni tashkil etadi. Test o'tkazish uchun 120 minut vaqt beriladi, test abituriyent tomonidan mustaqil ravishda bajarilishi shart.

Test jarayonida abituriyentlarning auditoriyadan chiqishi, bir – biri bilan gaplashishi, boshqa abituriyentlarga o'z test varaqalarini berishi, o'zi bilan darsliklar, o'quv – uslubiy qo'llanmalar, lug'atlar, ma'lumotnomalar va boshqa adabiyotlar normative – huquqiy hujjatlar, konspektlar, elektron va qog'oz shpargalkalar, kalkulyatorlar, aloqa vositalari (shu jumladan uyali aloqa vositasi), audio – foto va video – yozuv qurilmalari va h. k. larni olib kirishi va ulardan foydalanishi taqiqlanadi.

Test uchun ajratilgan vaqt tugaganidan so'ng, abituriyent o'z test varaqasini auditoriya rahbariga topshirishga majburdir. Auditoriya rahbari test imtihonda qatnashgan talabalar ro'yxati hamda auditoriyadan chetlashtirish to'g'risidagi dalolatnomalarni mas'ul kotibga topshiradi.

60410100 – Iqtisodiyot yo'nalishi bo'yicha ikkinchi va undan keyingi ta'limga kiruvchi talabgorlar bilimini aniqlash maqsadida tuzilgan baholash mezonini Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes kafedrasining 2025 yil 30 iyundagi 12-sonli yig'ilishida muhokama qilinib, ma'qullangan.

Asosiy adabiyotlar

1. Mc. Connell, Brue. Economics. 19th edition. Mcgraw-Hill/Irwin, USA, 2014.
2. N. Gregory Mankiw. Principles of Economics, 7th edition. Amazon, USA, 2014.
3. Paul A. Samuelson, William D. Nordhaus. Economics. 19th edition. Mc Graw-Hill Companies. USA, 2015
4. Xodiyev B.Yu., Shodmonov Sh.Sh. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. – T.: «Barkamol fayz-media», 2017. – 783 bet.
5. Xajiyev B.D., Mamaraximov B.E., Mambetjanov Q.Q. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik (rus tilida). –T.: “Iqtisodiyot”, 2019.-548 bet
6. O’lmasov A., Vahobov A.V. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. – T.: «IQTISOD-MOLIYA», 2014. – 480 bet.

Qo’shimcha adabiyotlar

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент, Ўзбекистон, 2017. – 46 б.
2. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O’zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo’yicha harakatlar strategiyasi to’g’risida”gi PF-4947-sonli Farmoni. Manbaa: www.lex.uz
3. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 17 yanvardagi “2017-2021 yillarda O’zbekiston Respublikasining rivojlantirishning beshta ustuvor yo’nalishi bo’yicha Harakatlar strategiyasini “Faol investitsiyalar va ijtimoiy rivojlanish yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturi to’g’risida”gi PF-5635-sonli Farmoni.
4. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy majlisga Murojaatnomasi // Xalq so’zi gazetasi, 2018 yil 29 dekabr.
5. Shodmonov Sh.Sh., Mamarahomov B.E. Iqtisodiyot nazariyasi. Ma’ruzalar matni. – T.: Iqtisodiyot –moliya, 2010.- 728 bet.
6. Shodmonov Sh.Sh., G’ofurov U.V. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik.-T.: Iqtisodiyot-moliya, 2010.-728 bet.
7. Экономическая теория: Учебник для бакалавров / под общ. ред. А.А.Кочеткова. 5 – изд., перераб. и доп. – М.: издательско – торговая корпорация «Дашков и К», 2014.-696 с.
8. Экономическая теория. Экономические системы: формирование и развитие: Учебник / Под ред. И.К.Ларионова, С.Н.Сильвестрова. – М.:издательско – торгова корпорация «Дошков и К», 2015.-876 с.
9. Экономическая теория.(политекономия): Учебник / Под общ. ред. Д-ра экон. Наук, проф., засл. Деятели науки РФ ГП. Журавлевой. -5-е изд. – М.: ИНФРА – М, 2014,-864 с.- (Высшее образование).
10. Экономическая теория: учебное пособие / коллектив авторов: под ред. В.М.Соколинского.- 7-е изд., стер. –М.: КНОРУС, 2014. -464с.

11. Экономическая теория: учебное пособие / Р.Г. Янбасиров.- М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА М, 2013. -624 с.:- (Высшее образование).

Internet saytlari

1. www.press-service.uz –O'zbekiston Respublikasi Prezidentining matbuot hizmati.
2. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumati portal.
3. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
4. www.edu.uz –O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi portal.
5. www.stat.uz – O'zbekiston respublikasi Davlat statistika qo'mitasi rasmiy sayti.
6. www.cbu.uz – O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti.
7. www.mineconomy.uz o'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot Vazirligi rasmiy sayti.
8. www.mf.uz – O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi rasmiy sayti.
9. www.norma.uz – O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi sayti.
10. www.tsue.uz – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti rasmiy sayti.
11. www.tradingeconomics.com-экономические показатели
12. www.ereport.ru –Обзорная информация по мировой экономике.
13. www.catback.ru – научные статьи учебные материалы по экономике